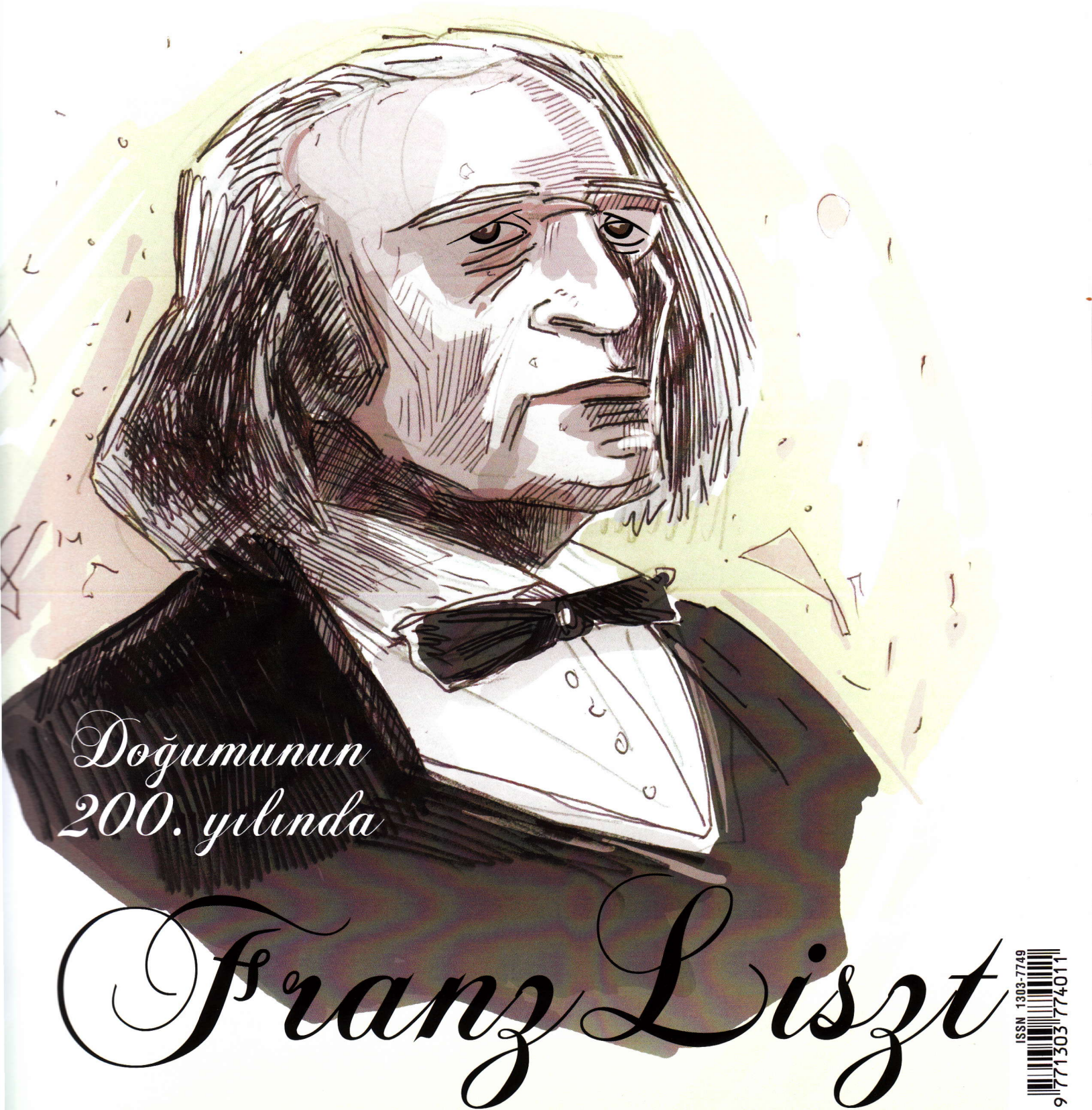

Andante

ARALIK 2011 | Yıl 9 Sayı 64 | Fiyatı 7 TL

Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi | www.andante.com.tr

*Doğumunun
200. yılında*

Franz Liszt

WWW.ANDANTE.COM.TR YEPYENİ TASARIMI VE İÇERİĞİYLE YAYINDA!

İÇİNDEKİLER | ARALIK 2011

39

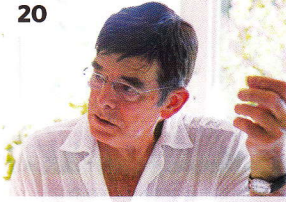
200. doğum yıldönümünde büyük Macar piyanist ve besteci **Franz Liszt** için kapsamlı bir özel dosya hazırladık. Dosya içeriği hakkında ayrıntılı bilgileri aşağıda bulabilirsiniz.

36

Şefik Kahramankaptan, **Erol Erdinç**'ten yeni görevinde beklentilerini sıraladı.

20

Sami Kısaoğlu, **Yusuf Güler Aksöz** ile müzik-mutfak ekseninde sohbet etti.

ANDANTE'YE ABONE OLANA 5 ADET CD HEDİYE EDİYORUZ

Abone olup **EMI** ve **SONY** etiketli **5 adet CD** kaydı sahibi olmak için **sayfa 120'deki abone formu**'nu doldurup bize ulaştırmanız yeterli.

97

Kendi adını taşıyan Bale ve Müzik Okulu'nun kurucusu **Özlem Güzel**, Ela Oktay'a konuştu.

106

Alexandra Ivanoff, İstanbul'un **Aşk İksiri** yapımını eleştiriyor.

BU SAYIDA NELER BULACAKSINIZ

4 Kulis

Türkiye'den ve dünyadan klasik müzik haberleri

12 Gençlerden Haberiniz Var mı? | Şefik Kahramankaptan

Almanya'da ilerlediler, Çukurova'da çalacaklar

18 Kaçmaz | Mehmet Ergüven

Türk Ocağı müze değildir

26 Türkiye'nin Başkembancaları | Ayşe Elif Kılıçaslan

32 İzmir'in Çoksesli Tarihi | Yaşar Ürük

İsmail Zühtü işgale başkaldırıyor

96 Piyano Kliniği | Buğra Gültürk

100 Çalgı Yeni ürün haberleri

102 Konser-Opera-Bale-Dans | Eleştiriler

109 Audio & Video | Ken Ishiwata ile Söyleşi

110 Kayıt Masası

Klasik müzik kayıtları dünyasından güncel haberler

111 Benim Koleksiyonum

Feyzi Erçin diskoteğini tanıtıyor

112 Podyumun Efendileri | Tonguç Çağın

Kurt Sanderling

114 CD-DVD-LP-Kitap | Eleştiriler

Hangi kayıtları dinleyelim, hangi kitapları okuyalım?

118 Numaralı Gözlük | Murat Beşer

KAPAK

40 İdil Biret Yazıyor

Anıtsal piyanistimiz Andante'deki ikinci yazısını Liszt'e ayırdı

42 Ulusunun Gözüyle Franz Liszt

Zsuzsanna Domokos

46 Notalar ve sözcükler | Aydın Büke

Franz Liszt ve Schumann'lar

50 "Liszt Diyalog, Wagner Monologdur!"

Gottfried Wagner ile Söyleşi

54 Doğaçlamacı ve Besteci Kimliğiyle Franz Liszt

Kenneth Hamilton

58 Kayıp Seslerin İzinde | Emre Aracı

Franz Liszt İstanbul'da

61 Londra Gündemi | Jessica Duchén

Liszt'i Değerlendirmek

62 Obermann Vadisi | Can Denizci

67 Günlüğümden | Ateş Orga

70 Liszt'in Senfonik Şiirleri | Mert Karabey

74 Bir Faust Senfonisi | Murat Özkoyuncu

78 Liszt ve Transkripsiyon | Önder Cebeci

82 Nasıl Öldüler? | Dr. Halil Tekiner

Hastalıklara müzikle direnen besteci

84 Liszt Sempozyumu İzlenimleri | Ayşe Öktem

86 MüzikAnaliz | Güray Başol

Si minör Piyano Sonatı

90 Koleksiyon | Feyzi Erçin

Liszt'in piyano yapıtlarının en güzel yorumları

92 Kayıt Turu | Tonguç Çağın

93 Yorumlar Yorumcular | Ahmet Makal

Koleksiyonumdaki Liszt

Güray Başol

guray.basol@andante.com.tr

Si minör Piyano Sonatı

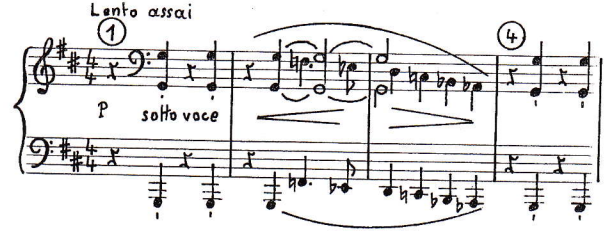
Si minör Sonat, müzik tarihinde Liszt'in "sonat formu"na getirdiği özgün buluşlar ve derinlikli müzik diliyle tüm zamanların en büyük başyapıtlarından biri. Yazarımız, yapının tüm "farklı"lığını ve benzersiz yapısını, nesnel analizleriyle bizlere sunuyor.

Franz Liszt, piyano edebiyatına -dört el ve iki piyano eserleri dahil olmak üzere- 143 eser armağan etti. Yazdığı etütlerle piyano repertuarında önemli bir yere sahip olan Liszt, 1837-1840 yılları arasında piyano yazısını şiirle buluşturan eserlere -*Gezi Yılları* ve *Şiirsel ve Dinsel Armoniler* gibi- ağırlık vermeye başladı. Liszt'in *Si minör Sonat*'ı 1852-1853 yıllarında bestelediği yapıtlarının adeta bir yansımasıdır. Serbest bir formda, ne bir konçertodur, ne de belirli bir edebi göndermede bulunur. Sonat, piyanoya orkestra tınısı getiren yazısıyla, doğaçlama etkilerinin sağlam bir temele yerleştiği, kullanılan müzikal öğelerin ustaca birbirine bağlandığı yenilikçi bir eserdir. Liszt'in o yıllardaki eserlerine bakacak olursak, sonatın *Faust Senfonisi* ve *Les Preludes* senfonik şiiri gibi önemli yapıtlarıyla aynı dönemde bestelendiğini ve senfonik şiir yapısını çağrıştırdığını, hatta piyano yazısında, *Quasi tromba*, *Quasi zimbalom*, *Quasi cello* gibi belirtmelerden de gördüğümüz gibi, orkestra çalgılarının tınılarını elde etmeye çalıştığını gözlemliyoruz. Schumann'ın 1838 yılında bestelediği ve Liszt'e ithaf ettiği *Op. 17 Fantezi*'den tam 15 yıl sonra, Romantik dönemin başyapıtları arasına girecek yapıtı Liszt, Schumann'a ithaf etmiştir.

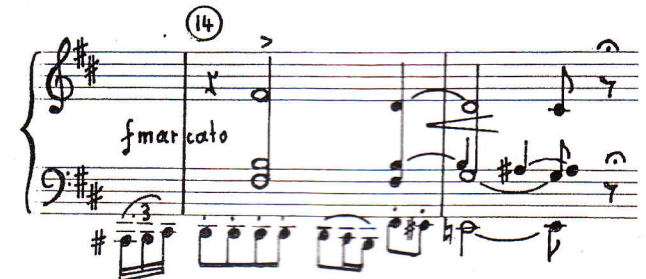

Tema ve motifler

Yapıtta yer alan temaların değişik karakter ve ritimlerle tekrarlanması, devinimsel temanın bir kanıtıdır. Sonat, 7 ölçüden oluşan gizemli açılış teması ile başlar ve sessizliği temsil eder. Zayıf zamanda yer alan sol notası derinden bir pizzicati'dir. Üçüncü defa vuruş değeri uzayan nota, gam kullanılarak bir oktav aşağıya iner (motif 1). Tonalitede yer alan fa# ve do# notalarına rağmen eserin ilk notalarında fa bekar ve 3 bemol kullanımı eserin tonalitesini de muğlak hale getirir (frigya modu).

Bu sessizliği 8. ölçüden itibaren iki elin oktav yardımıyla güçlü bir şekilde çaldığı motif 2 bozar. Si minör tonalitesinin belirgin olarak duyulduğu pasaj, 14. ölçüde yer alan aynı karakterdeki diğer bir motife bağlanır. Kısa, gıcırdayan ve şeytani karakterdeki motif 3 de Si minör tonundadır. Bu üç motif, ardışık olarak A temasını oluşturur ve temalar değişik ritim ve karakterlerde ilerlemeye başlar.

32. ölçüye geldiğimizde ise sağ elde motif 2, bir sonraki ölçüde sol elde ise motif 3 karşımıza çıkar. Her ikisinin birbirine

"Piyano Sonatın, bütün ifadelerin üstünde bir güzellikte, büyük, sevimli, derin, seçkin ve yüce; tıpkı senin gibi o kadar derinden heyecanlıyım ki, Londra'daki bütün kederimi unuttum." **Richard Wagner**

soru-cevap şeklinde bağlandığı bu pasajda tonalite, eserin ana tonalitesi olan Si minör'dür.

55. ölçüde motif 2 kanon yazısında ve Si bemol tonunda, 81. ölçüde ise motif 1 bu sefer la pedalında ve tekrar eden sekizlik eşliğinde karşımıza çıkar. Trajik karakterdeki melodiye eşlik eden bu sekizlikler piyanoda timpani çalgısının görevini üstlenir.

Uzun süre devam eden la pedalı dominant görevi görür ve Re majör tonundaki B temasına koral yazı ve güçlü bir nüansla çözülür. Motif 1, La pedalına 93. ve 105. ölçülerden itibaren, crescendo ile birlikte önce tek ses, sonra iki ve üç sesli olarak inici bir şekilde eşlik eder.

Akorlar eşliğindeki bu tema yavaş ve sessiz bir şekilde, ilk olarak şeytani karakterde karşımıza çıkan fakat zıt karaktere dönüşen motif 2'ye 120. ölçüde bağlanır. Eserin başında fortissimo olarak sunulan motif 2 aynı yapıda, fakat hafif ve 4/4'lük olarak belirir. 125. ölçüde Fa tonunda devam eder ve hemen motif 3'e 141. ölçüde bağlanır. Bu ölçüde tekrar eden motif 3'ün sekizlik notaları değişik tonalitelere duyulur ve aniden B Temasının tonunda bir başka müzik cümlesine dönüşür:

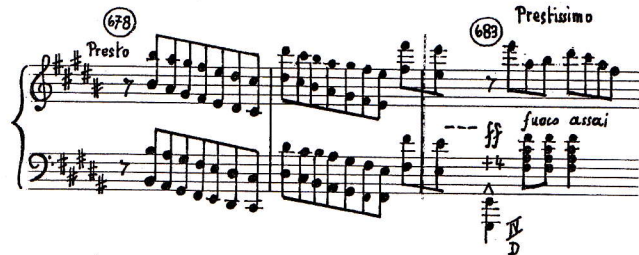
Liszt'in kullandığı temaların birbirlerine yakın tonalitelere olması (si minör-re majör) ve Beethoven'ın piyano sonatlarında görmeye alıştığımız birçok parçadan oluşan temaları Liszt'in de kullanması, bestecinin geleneğe bağlılığına örnek oluşturur.

Her iki temanın sunulmasının ardından motifler çeşitli şekillerde değişikliğe uğrar ve gelişir. 301. ölçüdeki recitativo ve onu keskin akorlarla kesen B temasının ardından motif 3 yine Si notasında sürekli tekrar eder. Buna eşlik eden akorlar ise eserin Andante sostenuto bölümüne yavaşlayarak ve sessiz bir şekilde bağlanır:

Yeni bir durak noktası sayabileceğimiz bu bölüm 331. ölçüde yeni bir tonalite ve temayla başlar. Chopin'i anımsatan etkileyici ve gizemli karakterdeki tema, Fa diyez tonundadır. A-B-A formundaki bu bölüm sonatın yavaş bölümünün oluşturur, motif 3 ve B teması bu bölümde de sunulurlar.

Bu yavaş bölümün hemen ardından 460. ölçüyle sonatın Scherzo bölümü füg yazısıyla yer alır. Uzun ve karmaşık A temasından oluşan tema arka arkaya üç kere staccato tekrar eder. Müzik yazısı, parlak ve şeytani fikirleri yansıtan karakterdedir. Birbirini takip eden motif 3 ve motif 2, 600. ölçüde bu sefer Si majör tonundaki B temasına bağlanır.

Sonatın final bölümünde ise motif 1 presto tempoda ve piyaniste özellikle oktav tekniğinde ustalık gerektiren bir şekilde yazılmıştır. Bu oktavlı pasajın ardından gelen B teması ise Si majör tonunda son kez kendini duyurur.

Coda, önce Andante sostenuto tempoda ve yine recitativ karakterdedir. Hemen ardından gelen Allegro moderato bölümü, A temasında yer alan motiflerin ilk sunuşlarının aksine ters olarak sıralanmasıyla sonlanır.

Eserin genel yapısı, klasik sonat bölümlerine göre, Allegro - Andante - Scherzo - Finale'dir, ve bölümlere ayrılmamış olsa da detaylı belirtilmiş nüanslarıyla, düzenli olarak karakter değiştiren motifleriyle icracıya bütün detayları tam olarak yorumlama sorumluluğunu verir. **A**

Eser, serbest bir formda, ne bir konçertodur, ne de belirli bir edebi göndermede bulunur; Sonat, piyanoya orkestra tınısı getiren yazısıyla, doğaçlama etkilerinin sağlam bir temele yerleştiği, kullanılan müzikal öğelerin ustaca birbirine bağlandığı yenilikçi bir eserdir.